

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף מג

למדנו במשנה לעיל: שאם הסבו לסעודה, אחד מברך לכולם. נחלקו רב ורבי יוחנן לגבי יין. לדעת רב רק בפת צריך הסבה כדי שאחד יוציא את כולם, אבל ביין גם כשלא שותים בהסבה אחד מברך לכולם. ולדעת רבי יוחנן גם ביין צריך הסבה, וכשלא שותים בהסבה כל אחד מברך לעצמו.

ויש אומרים שמחלוקתם היא - שלרב ביין לא מועילה הסבה, ובכל מקרה כל אחד מברך לעצמו. ולרבי יוחנן הסבה מועילה גם ביין, וכשמסבים אחד מברך לכולם.

למדנו בברייתא: כיצד סדר הסבה? האורחים נכנסים ויושבים על גבי ספסלים עד שיכנסו כולם. לאחר שנכנסו כולם הם נוטלים יד אחת (כדי לקבל בה את כוס היין ששותים לפני הסעודה), וכל אחד מברך על היין לעצמו. **עד כאן הוא סדר הכניסה לפני הסעודה.**

סדר הסעודה עצמה: נכנסו לחדר הפנימי ועלו על המיטות להסב, חוזרים ונוטלים שתי ידים. הביאו להם יין, אפילו שכבר ברך כל אחד לעצמו קודם לכן, עכשיו אחד מברך לכולם (= הברכה על היין ששתו לפני הסעודה לא פטרה את היין שהביאו להם עכשיו, כיון שהיא לא הייתה במקום ההסבה והסעודה).

מדברי ברייתא זו מקשה הגמרא על שני ה'יש אומרים' אליבא דרב הנ"ל. מתחילת הברייתא שאמרה שעל היין שלפני הסעודה כל אחד מברך לעצמו - קשה על רב אליבא דדעה ראשונה שאמר שביין תמיד אחד מברך לכולם? **הגמרא מתרצת** שדין אורחים הוא שונה, מכיון שדעתם לעקור ממקומם לאחר שתיית היין וללכת להסב במקום הסעודה. (ואילו רב שאמר שביין תמיד אחד מברך לכולם הוא דווקא כשקבעו לשתות שלא בשעת הסעודה, או שקבעו לשתות בשעת הסעודה ואין דעתם לעקור אח"כ למקום אחר).

וכן קשה מדברי הברייתא על רב לפי ה'יש אומרים' שלדעתו ביין לא מועילה הסבה ובכל מקרה כל אחד מברך לעצמו - ואילו בסוף הברייתא כתוב שכשעלו והסבו אחד מברך לכולם? **הגמרא מתרצת** שמתוך שההסבה מועילה לפת היא מועילה גם ליין. (כלומר

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

יין אינו יכול ליצור את הקביעות, אבל לאחר שזו נוצרה מכח ההסבה לפת, היא מועילה גם ליין).

למדנו במשנה לעיל שהמברך על היין שבא לאחר המזון (= לאחר סיום הסעודה ולפני ברכת המזון) הוא מברך גם על המוגמר (= הבשמים. הוסבר לעיל בדף הקודם). הגמרא מבארת שהטעם הוא כיון "שהוא נטל תחילה באחרונה" (= נטל 'מים אחרונים' הראשון מבין המסובים).

ביאור הדברים: מי שזכה בברכת היין (שלאחר המזון), גומר את המצווה ומברך ברכת המזון. וכיון שזכה בברכת המזון, הוא נטל 'מים אחרונים' הראשון מבין כולם. וכיון שנטל ראשון 'מים אחרונים' שמטרתם היא העברת הזוהמה, הוא זוכה בברכה על המוגמר שאף הוא דומה להעברת הזוהמה.

מאימתי מברכים על הריח? משיראה שעולה תְּמַרְתּוּ (= קיטור העשן שמיתמר ועולה). ומשעה שבכוונתו להריח יכול לברך (ואפילו עדיין לא הריח), בדומה למברך 'המוציא' על לחם לפני שאוכל.

ברכת הריח: הגמרא דנה בברכת הריח של מושק (= בושם המופק מדם של חיה), אפרסמון, והדס.

על שמן אפרסמון (ראה ב'מושגים בדף') לדעת רב יהודה מברך "בורא שמן ארצנו" (כיון שהיה גדל בארץ ישראל - ביריחו), ולדעת רבי יוחנן "בורא שמן ערב".

מה מברכים על "משחא כבישא" = שמן שקולט את ריחו של עץ הבושם (ועץ הבושם עדיין בתוכו)? האם כברכת העץ עצמו? ועל "משחא טחינא" = שמן שטחנו בו עץ בושם (והעץ כבר נטחון), האם העץ הטחון נחשב שהוא קיים בעינו לברך עליו?

על אתרוג וחיבוש מברך "הנותן ריח טוב בפירות".

היוצא בימי ניסן ורואה אילנות מלבלבים אומר את ברכת האילנות.

הקב"ה מְיַפֵּה לכל אחד את אומנותו בעיני עצמו, כדי שלא יחסר בעולם שום סוג של אומנות. ואף העובד באומנות בזויה יפה בעיניו, ואינו חפץ להחליפה באחרת.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

היוצא יחידי בלילה מסתכן מהמזיקין (= שדים ומלאכי חבלה). וכשיוצא עם אבוקה זה נחשב כשתי אנשים, וכשיוצא לאור הירח זה נחשב כשלושה אנשים. וההבדל בין יחידי לשנים או שלושה הוא - שליחידי השד נראה ומזיק, לשנים נראה ואינו מזיק, ולשלושה אינו נראה כלל.

מתמר למדנו שנוח לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין את פני חברו ברבים. (ראה 'מושגים בדף')

הביאו לפניהם שמן ויין, לדעת בית שמאי אוחז את השמן ביד ימין (= לפי שעליו הוא מברך תחילה) ואת היין ביד שמאל, ומברך על השמן תחילה ואח"כ על היין. ולדעת בית הלל אוחז את היין ביד ימין (= כנ"ל) ואת השמן ביד שמאל, ומברך על היין תחילה ואח"כ על השמן.

מדובר כאן ביין הבא לאחר המזון ביום חול, שאדם לא קובע עצמו על היין, ולכן צריך לברך על היין שלאחר המזון. אבל בשבת שקובע עצמו על היין, ברכת היין שלפני המזון פוטרת את היין שלאחר המזון, כמו שלמדנו לעיל.

הגמרא מביאה ששה דברים שגנאי לו לתלמיד חכם לעשות.

מושגים בדף

שמן אפרסמון: יוסיפון כותב שיריחו נקראת "עיר הריח", "כי במקום ההוא צומח אילן אפרסמון אשר ממנו יצא השמן הטוב... העץ הזה לא נראה מעולם במקום אחר כי אם ביריחו. ורבים ממלכי הארץ לקחו מנטעי העץ וינסו לטעת מהם בארצם... ולא קיבל העץ את טבע הארץ כי יבש. והיה העץ ההוא ביריחו עד חורבן בית שני". (יוסיפון פרק לח).

נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש וכו': תמר הרתה מחמיה יהודה, והוא לא ידע שהרתה ממנו. יהודה חשד בה שזינתה, וציווה להוציאה לשריפה. ונאמר בפסוק "הוא מוצאת והיא שלקה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה", שכשהוציאוה לשריפה היא לא אמרה שהתעברה מיהודה (ובכך היתה מצילה את עצמה), אלא אמרה "לאיש אשר אלה לו אנכי הרה", וחשבה בליבה שאם יהודה יודה שהתעברתי ממנו - אנצל, ואם הוא לא יודה לא אומר זאת במפורש, ועדיף שישליכוני לכבשן האש ולא אלבין את פניו ברבים.